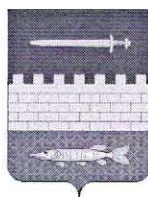


**ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
НОВОШЕШМИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

ул. Советская, д.80,
с. Новошешминск, 423190



**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЯҢА ЧИШМӘ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

Совет урамы, 80,
Яңа Чишмә авылы, 423190

т. (8-84348) 2-31-00, факс: (8-84348) 2-20-22, chishma@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

2016 елның «11» мартыннан

№ 90

**«2016-2020 елларга Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасын
үстерү» муниципаль Комплекслы программасын раслау турында»**

Икътисадның инновацион үсеше таләпләре һәм жәмгыятьнең заманча ихтияжлары нигезендә сыйфатлы белем алу мөмкинлеген тәмин итү максатларында, карар бирәм:

1. 2016-2020 елларга Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасын үстерү» муниципаль Комплекслы программасын расларга (1 нче кушымта)

2. Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының мәғлүматлаштыру бүлегенә әлеге карарны өч эш көне эчендә Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыруны тәмин итәргә.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

**Яңа Чишмә муниципаль районы
Башкарма комитеты житәкчесе**



Р.Р. Фасахов

Яңа Чишмә муниципаль
районы Башкарма
комитетының
2016 елның «11» мартыннан
90 номерлы карарына
1 нче кушымта

**«2016-2020 елларга Яңа Чишмә муниципаль
районы мәгариф системасын үстерү»
муниципаль Комплекслы программасы**

2016 ел

«2016-2020 елларга Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасын үстерү» муниципаль Комплекслы программасының структурасы:

- I. Кереш.
- II. Программа паспорты
- III. «2010-2015 елларга ТР Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасын үстерү» муниципаль Комплекслы программасын гамәлгә ашыру нәтижәләренә анализ
- IV. Проблеманың характеристикасы
- V. Программаның максаты, бурычлары, сроклары һәм этаплары
- VI. Программаны ресурслар белән тәмин итүне нигезләү
- VII. Программаны тормышка ашыру механизмы.
- VIII. Программаның социаль-икътисади нәтижәләлеген бәяләү
- IX. Программаны тормышка ашыруның көтелгән нәтижәләре.
- X. Программаны тормышка ашырганда хисап һәм контроль.
- XI. Муниципаль мәгариф системасын үстерүнең төп юнәлешләре.
- XII. Программа чаралары

I. Кереш

Хәзерге дөньяда мәгарифнең роле - икътисад һәм жәмгыять үсешенә нигезе үсә. Фән белән тыгыз элемтәдә торып, мәгариф икътисадый үсешнең көчле хәрәкәт көченә әверелә, милли икътисадның нәтижәлелеген һәм конкурентлыкка сәләтлелеген арттыра, бу аны милли иминлек һәм дәүләт иминлеге, һәр гражданның иминлеге факторларының берсе итә. Яшь кешеләрнең гомер буена тулы кыйммәтле гомуми һәм һөнәри белем алуга тигез файдалана алуын тәмин итү аеруча актуаль булып кала. Алар гаиләнең матди хәленә, яшәү урынына, нинди милләттән булуына һәм сәламәтлекләренә бәйсез рәвештә аны кызыксыну һәм тартылулары нигезендә тоткарлыксыз ала алсын өчен кирәк.

Сыйфатлы белем бирүне тәмин итү, аның тигез файдалана алуын тәмин итү өчен барлык гражданның өчен белем бирүнең хезмәт базары белән нәтижәле хезмәттәшлеге нигезендә мәгариф системасын үзгәртеп кору таләп ителә. Иртәгәге көн икътисады - белемнәрнең, инвестиция проектларының һәм фәнни технологияләрнең инновацион икътисады. Мәгариф эчтәлеге, белем бирү технологияләре, белем бирү өлкәсенең бөтен структурасы һәм инфраструктурасы, мәгариф системасының кадрлар потенциалы дәрәжәсе һәм яңа икътисад ихтыяжлары арасында көчәеп баручы аерманы бетерү өчен муниципаль районның эчке социаль-икътисадый ихтыяжларына гына түгел, ә Россия хезмәт базарында конкурентлык сәләтен тәмин итүгә дә юнәлдерелгән механизмнар төзүгә кирәк.

«2016-2017 елларга Яңа Чишмә муниципаль районының мәгариф системасын үстерү» комплекслы программасы (алга таба - Программа) 2013-2020 елларга «Мәгарифне үстерү» Россия Федерациясе дәүләт программасы һәм «2014 - 2020 елларга Татарстан Республикасы мәгарифен һәм фәннең үстерү» Татарстан Республикасы дәүләт программасы нигезендә 2016-2020 елларга район мәгариф системасын үстерүнең төп юнәлешләрен билгели.

Программа төрле дәрәжәдәге хакимият тармакларының идарә инициативаларын координацияләү өчен норматив-методик документ булып тора; Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасын модернизацияләүгә һәм аерым звеноларны яхшырту тактикасыннан системалы үсешкә күчүгә ярдәм итә.

II. «2016-2020 елларга Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасын үстерү» муниципаль Комплекслы программасының ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	«2016-2020 елларга Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасын үстерү» муниципаль Комплекслы программасы
Программаны эшләү өчен нигезләр	<ul style="list-style-type: none"> • 2013-2020 елларга «Мәгарифне үстерү» Россия Федерациясе дәүләт программасы • «2014-2020 елларга Татарстан Республикасы мәгарифен һәм фәннән үстерү» Татарстан Республикасы дәүләт программасы
Программаның муниципаль заказ бирүчесе	Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитеты
Программа житәкчесе	«Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге» муниципаль учреждениесе
Программаны эшләүче	«Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге» муниципаль учреждениесе (алга таба - Мәгариф бүлеге)
Программаның ярдәмче программалары	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Сәләтле балалар» 2. «Яңа Чишмә муниципаль районында рус теле» 3. «Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән укучылар һәм инвалид балалар» 4. «Гомуми белем бирү учреждениеләрендә балаларның сәламәтлеге, физик тәрбия һәм спортны үстерү» 5. «Яңа Чишмә муниципаль районында мәктәпкәчә мәгарифне үстерү» 6. «Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасында тәрбияне үстерү» 7. «Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасында 2016-2020 елларга кадрлар»
Программаның максаты	Икътисадның инновацион үсеше таләпләре һәм жәмгыятьнең заманча ихтыяжлары нигезендә сыйфатлы белем алу мөмкинлеген тәмин итү
Программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кадрлар сәясәтен гәмәлгә ашыру, мәгариф оешмаларының матди-техник базасын Яңарту, белем бирү процессын фәнни-методик тәмин итү, заманча белем бирү технологияләрен куллану юлы белән муниципаль мәгариф системасын үстерү өчен шартлар тудыру. 2. Муниципалитет мәгариф оешмаларының мәктәпкәчә, гомуми белемнең федераль дәүләт белем бирү стандартларына күчүе өчен шартлар тудыру.

	<p>3. Укучы шәхесенә ижади потенциалын тормышка ашыру өчен өстәмә белем бирү системасын үстерү.</p> <p>4. Мәгариф сыйфатын бәяләүнең бердәм региональ системасы кысаларында белем бирү сыйфатын бәяләүнең муниципаль системасы технологиясен камилләштерү.</p> <p>5. Районның мәгариф оешмаларында сәламәтлек саклау мохите формалаштыру өчен шартлар тудыру. Балаларны һәм яшүсмерләргә сәламәтләндерү һәм жәйге мәшгульлеккә оештыру.</p>														
Максатчан индикаторлар	<ul style="list-style-type: none"> - яшәү урынына, социаль һәм мөлкәти статусына һәм сәламәтлеге торышына бәйсез рәвештә барлык категориядәге граждандар өчен заманча стандартлар нигезендә белем алу мөмкинлеге дәрәжәсе; - мәктәпкәчә белем алу мөмкинлеге; - Федераль дәүләт белем бирү стандартларына мәгарифнең туры килү дәрәжәсе 														
Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	<p>Беренче этап: 2016-2018 еллар</p> <p>Икенче этап: 2018-2020 еллар</p>														
Финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	<p>Программаны финанслауның гомуми күләме 244019,5 мең. сум. шул исәптән төбәк бюджетыннан 76073,8 мең сум. муниципаль бюджеттан 167945,7 мең сум. шул исәптән этаплар һәм гамәлгә ашыру еллары буенча:</p> <p>Беренче этап: 784496,5 мең сум. шул исәптән төбәк бюджетыннан 247782,8 мең. сум. муниципаль бюджеттан 536713,7 мең сум.</p> <p>Икенче этап: 618791 мең сум. Шул исәптән төбәк бюджетыннан 147998 мең. сум. муниципаль бюджеттан 47,793 мең сум.</p> <p>Программаны гамәлгә ашыруга жирле бюджеттан ассигнованиеләрнең еллык күләме тиешле финанс елына һәм план чорына муниципаль район бюджетын эзерләгәндә төгәлләштерелергә тиеш. Программаны финанслауға муниципаль бюджет акчалары күләме Яңа Чишмә муниципаль районы Советы карары белән чираттагы финанс елына һәм план чорына билгеләнә.</p> <p style="text-align: center;">Программаны еллар буенча финанслау:</p> <table border="1" data-bbox="491 1787 1528 2072"> <thead> <tr> <th>Программаны финанслау чыганаclarы</th> <th>Барлыгы (мең сум.)</th> <th>2016ел. (мең сум.)</th> <th>2017ел. (мең сум.)</th> <th>2018ел. (мең сум.)</th> <th>2019г. (мең сум.)</th> <th>2020г. (мең сум.)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Программа буенча</td> <td>1403287,5</td> <td>244019,5</td> <td>261100</td> <td>279377</td> <td>298933</td> <td>319858</td> </tr> </tbody> </table>	Программаны финанслау чыганаclarы	Барлыгы (мең сум.)	2016ел. (мең сум.)	2017ел. (мең сум.)	2018ел. (мең сум.)	2019г. (мең сум.)	2020г. (мең сум.)	Программа буенча	1403287,5	244019,5	261100	279377	298933	319858
Программаны финанслау чыганаclarы	Барлыгы (мең сум.)	2016ел. (мең сум.)	2017ел. (мең сум.)	2018ел. (мең сум.)	2019г. (мең сум.)	2020г. (мең сум.)									
Программа буенча	1403287,5	244019,5	261100	279377	298933	319858									

	Шул исәптән ЯЧМР бюджеты акчаларыннан	1007506,7	166945,7	178632	191136	204515	266278
Программа нәтижелелеген бәяләү күрсәткечләре	Программаны үтәү нәтижәсендә муниципаль мәгариф системасында түбәндәгеләр тәмин ителәчәк: - мәгариф оешмаларының хужалык мөстәкыйльлеге механизмнарын кертү һәм аларга ярдәм итү; - мәгариф муниципаль системасының барлык дәрәжәләрендә төп белем бирү программаларын булдыру һәм гамәлгә кертү; - яңа мәгълүмати сервислар, укуыту системалары һәм технологияләре, яңа буын мәгълүмат-белем бирү ресурсларын кертү һәм алардан нәтижәле файдалану; - мәгариф өлкәсендә дөүләт хезмәтләренә шактый өлешен гражданнырга һәм оешмаларга электрон рәвештә күрсәтү; - мәгариф оешмалары эшчәнлеген бәйсез бәяләү процедураларын камилләштерү.						
Көтелә торган нәтижеләр	- муниципаль мәгариф системасының муниципалитетның, төбәкнең, Россия жәмгыятең заманча белем бирү ихтыяжларына туры килүен тәмин итү; - сыйфатлы мәктәпкәчә, гомуми, өстәмә белем алу мөмкинлеген арттыру; - муниципаль мәгариф системасын ресурслар белән тәмин итүне яңарту; - бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижелелеген арттыру.						

III. Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасына анализ

Яңа Чишмә муниципаль районының гомуми (мәктәп) һәм өстәмә белем бирү системасы соңгы берничә ел дәвамында мәктәп укучылары һәм мәктәпләр санының кимүе белән характерлана, бу демографик кризисның нәтижеләре белән аңлатыла. Объектив шартларның йогынтысы белем бирү системасы нәтижелелегенә турыдан-туры булмаган күрсәткечләренә табигий артуына китерде, алар исәбенә гадәттәгечә түбәндәгеләр керә:

- мәктәптә укучылар санының кимүе;
- бер укучыга туры килә торган укучыларның уртача саны кимүе;
- бер укучыга исәпләгәндә мәгарифне финанслауны арттыру;
- укучының хезмәт хакы үсеше һәм кайбер башка күрсәткечләр.

Гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучыларның саны үзгәрү динамикасы

Уку елы	2011/2012 уку елы	2012/2013 уку елы	2013/2014 уку елы	2014/2015 уку елы	2015/2016 уку елы
Укучылар саны	1730	1669	1577	1527	1496
Тәрбияләнүчеләр саны	676	645	710	599	656

Дәүләт (муниципаль) мәгариф учреждениесендә эшләүчеләрнең айлык уртача хезмәт хакы (сум)

Татарстан стат мәгълүматлары буенча, мәгариф хезмәткәрләренең уртача хезмәт хакы, федераль белем бирү оешмаларын һәм башка ведомстволарны да кертеп, 2015 елның 1 кварталында 21726,3 сум тәшкил иткән, бу Татарстан Республикасы буенча уртача хезмәт хакының 79,9%ын тәшкил итә, 2015 елның 1 июленә безнең район укучыларының уртача хезмәт хакы 30517 сум тәшкил итә.

2011	2012	2013	2014	2015	2011 ел белән 2015 елны чагыштыру, %
16803	22303	24445	26579	30517	%

Елына бер укучыга чыгымнар (сумнарда)

Ел нәтижәләре буенча рейтингта бер укучыга укучылар санының нисбәте күрсәткече исәпкә алына. Бүген бу федераль үзәк тарафыннан икътисадый нәтижәлелекне бәяләүнең төп индикаторы. Татарстан Республикасы буенча уртача бу күрсәткеч 8,3 булса, безнең районда бер укучыга 5,77 укучы туры килә (Татарстан Республикасы буенча уртача 4,5 укучы), 2015/2016 уку елы башына район буенча 1 укучыга 6 укучы туры килә.

№		Укучыларның 1 укучыга мөнәсәбәте
	Район буенча	6,44
	Урта мәктәпләр	6,60
	Башлангыч мәктәп-балалар бакчалары	6,80

Дәүләт белем бирү учреждениеләрендә баланы матди карап торуга да бик зур акчалар бүлеп бирә. ТР буенча 1 балага тулаем чыгымнар - 68910 сум. ТР авыл мәктәпләре буенча - 115790 сум. Безнең районда бу сумма елына 118 640,99 сум тәшкил итә. 1 укучыга чыгымнарның иң зурысы: МБОУ «Акъяр башлангыч мәктәбе-балалар бакчасы» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесендә (1 096 343,73), төп мәктәпләрдән - «Чуваш Чабаксары урта гомуми белем мәктәбе» (174 344,27), Тугыбылтау урта гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениеләрендә (162 015,18), иң аз чыгымнар МББУ «Яңа Чишмә урта гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесендә (74 683,08) һәм «Яңа Чишмә гимназиясе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесендә (83 124,90).

Безнең районда бер мәктәпкәчә тәрбияләнүче өчен чыгымнар 113 401,40 сум тәшкил итә. Иң күп чыгымнар «Чаллы Башы балалар бакчасы» муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә - 369 359,51 сум, «Акбүре балалар бакчасы» муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә - 243 576,68 сум һәм Екатеринбург «Улыбка» муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә - 217 136,01 сум. Иң аз чыгымнар «Теремок», «Ландыш» һәм «Чишмә» балалар бакчаларында якынча 90 мең. сум.

2015 уку елы ахырына Яңа Чишмә муниципаль районында 6 урта мәктәп (шуларның берсе лицей һәм бер гимназия), 10 төп мәктәп, 4 башлангыч мәктәп - балалар бакчасы, 20 мәктәпкәчә балалар оешмасы эшләп килә.

Авыл жирендә белем бирү хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген арттыру өчен «Мәктәп автобусы» программасы гамәлгә ашырыла, балаларны 13 маршрут буенча 9 автобус ташый.

Мәгарифне үстерү стратегиясенең төп бурычларының берсе булып кадрлар потенциалын, белем бирү системасын һәм укытучы һөнәренең абруен күтәрү тора. Районның мәгариф учреждениеләрендә 700дән артык кеше эшли, шуларның 316сы - педагогик хезмәткәрләр, 262се - укытучылар. Алар арасынан квалификация категорияләре булганнар - 198 кеше. Бу 62,7 %

тәшкил итә. Шул исәптән югары кв. категориялеләр - 48 кеше. (15%), 1 кв. категорияле - 139 кеше (44%), 2 кв. категорияле - 11 кеше. (3,5%).

Мәгариф учреждениеләрендә кадрлар белән тәмин ителү 99 % (Татарстан Республикасы буенча - 99,93 %). Проблемалы мәсьәлә - район мәктәпләрендә вакансияләр булу. Районның педагогик корпусы картаю. Гомуми белем бирү учреждениеләрендә эшләүче пенсия яшендәге педагогик хезмәткәрләр өлеше 2011 елда 9,7 % тәшкил итә (13,2 % - ТР буенча), 2011 елда 7,1% иде. Икенче ел рәттән мәктәпкә эшкә килгән 1 яшь укытучыны хөрмәтлitez.

Соңгы елларда Татарстан Республикасының гомуми белем бирү системасына Мәгарифне үстерү стратегиясен һәм федераль программаларны гамәлгә ашыру кысаларында житди инвестицияләр кертелде. Мәктәпләрне мәгълүматлаштыру гамәлгә ашырылды, төп дисциплиналар буенча кабинетлар яңартылды, капитал ремонт программасы гамәлгә ашырылуын дәвам итә, интерактив жиһазлар сатып алына. Заманча белем бирү методикаларын, шул исәптән халыкара методикаларны кертүгә житди басым ясала. Педагогик кадрларны һөнәри үстерүгә, квалификацияләрен күтәрүгә якин килүне яңартуга зур игътибар бирелә.

Районда барлык гомуми белем бирү учреждениеләре компьютерлар белән тәмин ителгән, компьютер паркы шактый яңартылган, аңа 192 компьютер, 3 мобиль сыйныф, 2 мобиль интерактив өстәл керә. 1 экологик мониторинг лабораториясе, 380 укытучы ноутбугы, бер компьютерга 3,9 укучы туры килә. Предмет кабинетларының мультимедиа жиһазлары белән тәмин ителү өлеше 54,5 % тәшкил итә (республика буенча уртача күрсәткеч - 55 %). «Интернет» челтәренә киң полосалы файдалану технологиясе буенча - 22 мәктәп, ВОЛС буенча 2 мәктәп тоташтырылган. Моннан тыш, хәзерге вакытта барлык 19 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе дә «Интернет» челтәренә тоташтырылган һәм һәр төркемгә берәр компьютер алынган.

«2012-2016 елларга гомуми белем учреждениеләрен капитал ремонтлау» республика программасы буенча районыбызның яшьләре 30 елдан

артык 7 мәктәбе ремонтланды. Инвалид балалар өчен киртэләрсез мохит булдыруны, аларның белем алуга хокукларын тәмин итүне һәм жәмәгать тормышында тулы канлы катнашуны күздә тоткан «Уңайлы мохит» программасы буенча 3 мәктәпне адаптацияләү буенча эшләр башкарылган: «Яңа Чишмә гимназиясе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе, «Ленино урта гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе, «Яңа Чишмә урта гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе.

«Авыл жирлегендә урнашкан Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларында физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнү өчен шартлар тудыру» программасы буенча республика бюджеты акчаларына «Яңа Чишмә урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесендә һәм Петропавловка төп гомуми белем бирү мәктәбендә спорт заллары ремонтланды.

2014 елда «Социаль һәм инженерлык инфраструктурасын үстерү, капитал ремонтлау» программасы буенча федераль һәм республика бюджетыннан 70 миллионнан артык акча Черемухово Бистәсе авылындагы мәктәп төзелешенә бүлеп бирелгән.

«Мәктәпкәчә мэгариф оешмаларына чиратны бетерү буенча мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк системаларын модернизацияләү» юл картасы (программасы) буенча Яңа Чишмә авылында 80 урынга исәпләнгән яңа балалар бакчасы төзелешенә 55 миллионнан артык акча бүленгән.

Шулай ук Спорт һәм туризм министрлыгы линиясе буенча Архангельск һәм Зирекле авыл жирлекләре мэгариф учреждениеләре территорияләрендә ике универсаль спорт майданчыгы ачылды, бу физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүне арттыруда яхшы ярдәм булып тора.

Федераль һәм республика грант конкурслары һәм чаралары.

2006 елдан республикада «Мэгариф» өстенлекле милли проекты гамәлгә

ашырыла. Проектны гамэлгә ашыра башлаганнан бирле анда район мәктәпләренең 40 тан артык укытучысы катнашты һәм шуларның 11 се конкурста жиңүче булды.

Стратегия чаралары кысаларында «Безнең яңа укытучы», «Безнең иң яхшы укытучы», «Укытучы-тикшеренүче», «Безнең иң яхшы директор» кадрлар проектлары гамэлгә ашырыла. 2015 елда «Иң яхшы методист» дигән яңа проект игълан ителде, районыбызның 4 методисты конкурста катнашып, жиңүче булдылар.

года	2012		2013		2014	
	«Безнең иң яхшы укытучы»	«Безнең иң яхшы директор»	«Безнең иң яхшы укытучы»	«Безнең иң яхшы директор»	«Безнең иң яхшы укытучы»	«Безнең иң яхшы директор»
Катнашучылар саны	60	3	63	5	52	3
Жиңүчеләр саны	24	0	13	1	18	2

Ел саен 10 укытучы район Башлыгы грантына ия була.

Бу чаралар укытучыларның педагогик эшчәнлеккә мотивациясен арттыруга һәм, әлбәттә инде, матди кызыксындыруга юнәлтелгән, 2014 - 2015 уку елында грантлар түләүгә 2 042 035 сум бүлеп бирелгән.

Республикада балаларның һәм яшьләренең фәнни-техник ижатын үстерү максатларында «Мәктәп дәресләрдән соң» проекты кысаларында фәнни-техник ижатның база майданчыкларын булдыру һәм аларга ярдәм итү буенча 4 ел дәвамында конкурс нигезендә сайлап алу уза. 2014 елда Яңа Чишмә гимназиясе жиңүче булды (грант суммасы 215 мең сум), акчалар фәнни-техник ижатның база майданчыгын алга таба үстерүгә юнәлдерелде. 2015 елгы конкурста районның 3 мәктәбе катнашты һәм Зирекле лицее жиңүче булды - грант суммасы 66 мең сум, акчалар роботлар сатып алуга тотылачак.

Балалар ижат үзәге «РИТЭК» ААҖнең «Туган як» номинациясендә

социаль һәм мәдәни проектлар конкурсы грантын алды - грант суммасы 250 мең сум.

Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренен халык социаль проектлары конкурсында Балалар ижаты үзәге техник ижатны үстерүгә юнәлтелгән «Кузница счастья» проектын тәкъдим итте. Конкурс комиссиясе карары белән безнең проект конкурс лауреаты булды һәм 580 мең сумлык грант алды. Шулай ук «Петропавловка урта гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе базасында гончар эше һәм «Шахмай урта гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе базасында аграр-техник ижатны үстерү буенча да эш дәвам итә.

6 ел дәвамында республикада Сингапур компаниясе белән берлектә Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының «21 гасырда укытуны камилләштерү» проекты гамәлгә ашырыла. Әлеге проект кысаларында «Татарстан Республикасы укытучылары өчен һөнәри үсеш һәм методик коучинг» программасы буенча районның 15 мәктәбәннән 198 укытучы кыска сроклы курслар узды «XXI гасырда укытуны үзгәртү: фикерләү культурасын үстерү» программасы буенча 5 мәктәпнең укытучылары укыдылар.

Яңа Чишмә муниципаль районында белем бирү хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген һәм аның сыйфатын тәмин итү.

Мәктәпкәчә белем бирү

<i>Уку елы</i>	2012/2013 ел	2013/2014 ел ш.	2014/2015 ел ш.
Балалар саны	645	710	599
Мәктәпкәчә белем алуға ирешү (%)	75%	76%	58,7%
ТР	70,8%	68,5%	71,8%

Комплекслы дәүләт максатчан программасының бер өлеше булып мәктәпкәчә белем бирү программасы тора.

2013-2014 уку елында районның 19 балалар бакчасында һәм 4 башлангыч мәктәп-балалар бакчасында 710 бала тәрбияләнгән, ләкин ата-аналар түләве арту сәбәпле күрсәткеч 599 балага кадәр кимегән. Мәктәпкәчә

белем алу 58,7% тәшкил итә.

Хәзерге вакытта Яңа Чишмә муниципаль районында районның мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренә чират белән проблема юк.

Балаларны рус һәм татар телләренә өйрәтү буенча инновацион технологияләрне нәтижәле гамәлгә кертү өчен, муниципаль берәмлекләрдә Яңа Чишмә районы мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә база мәйданчыклары булдырылды: рус һәм татар телләренә өйрәтү буенча «Ландыш» Яңа Чишмә балалар бакчасында база мәйданчыгы, «Тургай» Тугыбылтау балалар бакчасы» балалар бакчасында татар телендә укуту һәм тәрбияләү татар телен өйрәнү буенча ресурс үзәге һәм «Чишмә» Яңа Чишмә балалар бакчасында өстәмә белем бирү федераль дәүләт белем бирү стандартын гамәлгә кертү үзәге. Әлеге мәйданчыклар үз юнәлешләре буенча эшли башлады: ел дәвамында семинарлар, мастер-класслар оештырылды, педагоглар белемнәрен күтәрү өчен укырга жибәрелде.

Әлеге юнәлеш кысаларында районның рус телле тәрбиячеләре узган уку елы дәвамында балаларны ике дәүләт телендә укуту буенча яңа УМК эше өчен рус телле тәрбиячеләрне укуту максаты белән «Ана теле» онлайн программасы буенча белем алды. Моннан тыш, 13 рус телле тәрбияче «Муса Жәлил исемдәге Минзәлә педагогика көллияте» базасында «Рус телле татар теле тәрбиячеләрен укуту турында» программаны гамәлгә ашыру кысаларында «Балалар бакчасында тәрбияченең коммуникатив компетентлыгын камилләштерү» проблемасы буенча курслар узды, 2 тәрбияче һәм 9 рус телле житәкче «Ана теле» он-лайн мәктәптә укуны дәвам итә.

Гомуми белем

Татарстан Республикасы мәктәпләрендә гомуми белем бирүнең федераль дәүләт стандартларын кертү 2010 елдан гамәлгә ашырыла. 2014/2015 уку елында алар буенча барлык 1-4 сыйныф укучылары (574 кеше) белем алды. 2015/2016 уку елы башыннан район һәм республиканың барлык гомуми белем бирү мәктәпләренең 5 нче сыйныфында ФГОС гамәлгә кертелде. Алдагы 2 ел дәвамында төп мәктәпләрдән ФГОСны гамәлгә кертү буенча сынау режимында

3 мәктәп эшләде: Яңа Чишмә гимназиясе, Яңа Чишмә урта мәктәбе һәм Черёмухово урта мәктәбе.

Белем бирү сыйфатын бәяләү - тармак эшенең нәтижәлелеген билгели торган төп инструмент.

Хәзерге этапта белем бирүнең сыйфаты - академик белемнәрне үزلәштерү дәрәжәсе генә түгел, ә тәрбия дәрәжәсе, гомумкешелек кыйммәтләрен формалаштыру, метапредмет компетентлыкларын, баланың шәхси сыйфатларын үстерү дә ул. Шуңа да карамастан, гомуми белем бирү оешмаларында эшләүнең нәтижәлелегенең төп күрсәткече булып һаман да укучыларның гомуми белем бирү дәүләт программаларын үزلәштерү нәтижәләре кала бирә.

БДИ нәтижәләре

Предмет	2011 ел		2012 ел		2013 ел		2014 ел		2015 ел	
	район	ТР	район	ТР	район	ТР	район	ТР	район	ТР
Рус теле	62,1	62,2	66,2	64,3	66,2	67,3	61,4	65,8	65,6	69,42
Математика	54,2	49,9	56,7	48,6	44,8	56,6	41,9	48,6	44 (пр.) 4,1 (б.)	50,3 1 (пр.) 4,03 (б.)
Физика	58,1	52,9	59,9	47,9	55,4	59	38,04	47,7	53,88	55
Химия	60	62,2	63,3	61	72,5	75	52,9	62,5	58,08	64,11
Биология	55,4	56,9	54,4	57	57,5	65,7	50,2	58,8	54,83	58,88
Тарих	65,2	51,2	60,4	53,8	58	62,5	50,7	50,1	61	53,36
Жәмгыять белеме	56,5	55,7	59,9	55,5	60,1	61,4	53,4	55,9	59,73	55,89
Әдәбият	43	58,9	71	56,3	50,4	62	48,6	52,8	54	58,4
Инглиз теле	47	60,3	-	62	89	81	42,5	66	96	73,31
ИКТ	-	64,2	-	-	-	-	-	-	50	59,77

География	79	61,7	-	-	-	-	67,3
-----------	----	------	---	---	---	---	------

Таблицадан күренгәнчә, рус теленнән уртача балл 2011 елдан 2015 елга кадәр 62,1 баллдан 65,6 баллга кадәр арткан; математикадан - киресенчә, 54,2 дән 44 баллга кадәр. 2012 елда химия буенча максималь 100 баллы нәтижә «Екатериновка урта гомуми белем мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесендә.

Рус теле, математика, физика, тарих, химия, инглиз теле, информатика һәм ИКТ буенча минималь бусаганы үтә алмаган БДИ-2015 катнашучыларының өлеше - 0%, жәмгыять белеме буенча - 5,4%, биология буенча - 5,5. Тарих, инглиз теле, жәмгыять белеме буенча БДИ нәтижеләре республика күрсәткечләреннән югарырак, әмма математика (профиль), химия һәм ИКТ кебек фәннәрнең республика күрсәткечләреннән 6-8 баллга түбәнрәк булуы борчу тудыра.

2015 елда барлык 97 чыгарылыш сыйныф укучысы да урта белем турында аттестатлар алды, 17 укучы махсус үрнәктәге аттестатлар алды. Әмма район мәктәпләрен тәмамлаучыларның иң яхшылары да үз белемнәрен БДИда расламый. Әйттик, 17 чыгарылыш сыйныф укучысыннан 2 медалистның белеме 50 баллдан түбәнрәк, ягъни зәгыйфь «өчле»лек, ә күпчелеге 75 баллга житмәгән - «бишле», һәм шуларның бары берсе - Зирекле лицее тәмамлаган Хәлиуллина Ильмира республика хәле буенча медаль алу өчен кирәкле күләмдә (75 баллдан артык) жыя алган.

Бу мәктәпләрнең чыгарылыш сыйныф укучыларының белемнәрен субъектив бәяләнүе, шул ук вакытта бердәм дәүләт имтиханда бу билгеләрне аклый алмаулары хакында сөйли.

1 укучы аттестат ала алмаган 2014 елдан тыш, БДИ тапшыру дәверендә, алдагы елларда БДИ нәтижеләре буенча аттестат алмаган укучылар юк һәм бу, һичшиксез, районның барлык педагогларының яхшы эш нәтижәсе.

Яңа Чишмә муниципаль районы гомуми белем бирү учреждениеләренең 9 сыйныфын тәмамлаучыларның биология һәм жәмгыять белеме буенча агымдагы елда дәүләт (йомгаклау) аттестациясендә узган елгы муниципаль

күрсәткечләрдән нәтижеләре югарырак. Әлеге фәннәр буенча уртача бәяләүне арттыру әлеге фәннәр буенча төп гомуми белем баскычларында укучыларның белем алу сыйфатын яхшыртуны билгеләргә мөмкинлек бирә.

**Район буенча 9 нчы сыйныф укучыларының имтиханнар
нәтижеләре динамикасы**

Гомуми белем бирү предметы	2012		2013		2014		2015	
	ТР	район	ТР	район	ТР	район	ТР	район
Рус теле		4,1	3,81	3,6	4,31	4,28	4,04	3,81
Математика		3,8	4,23	4,25	3,81	3,95	3,68	3,44
Биология		3,8	4,53	3,5	3,68	3,5	3,64	4
Физика		4	4,52	4,36	3,87	3,75	3,90	3,5
Химия		4,3	4,6	-	4,38	4,33	4,43	4,2
Жәмгыять белеме		3,1	4,04	4,15	3,64	3,62	3,74	3,67

Рус теле буенча уртача бәя 3,81 (узган елгы нәтижеләрдән 0,47 баллга түбәнрәк) тәшкил итте. Рус теле буенча имтиханда канәгатьләнерлек булмаган (минималь бусаганы үтә алмаган) катнашучылар юк иде.

Математикадан уртача бәя - 3,44 (узган елгы күрсәткечләрдән 0,51 кә түбәнрәк). Минималь бусаганы үтмәгән чыгарылыш укучылары өлеше 0% тәшкил итте.

Югарыда бәян ителгәннәрдән чыгып, безнең алда укучыларның белем дәрәжәсен күтәрү буенча житди бурыч тора, дигән нәтижә ясарга мөмкин.

Безгә укуту процессы, югары нәтижеләргә ирешү механизмнары турында дөньяга карашны үзгәртәргә кирәк. Белем бирү сыйфатын арттыруга вектор сүздә генә булырга тиеш түгел - ул һәр дәрестә, һәр теманы өйрәнгәндә, һәр укучы белән аралашканда булырга тиеш. Укучыда үзен гражданлык жәмгыятенең мәгълүмат киңлегендә дә, төп һәм урта гомуми белем бирү чорын тәмамлау өчен кирәкле шарт булып торган дөүләт йомгаклау аттестациясе чорында да ирәкле тоярга мөмкинлек биргән белем минимумы булырга тиеш.

Яңа буын дөүләт белем бирү стандартларын кертү кысаларында милли мәгарифне үстерү мәсьәләсе актуаль булып кала. Районда Татарстан Республикасының дөүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең тигез хокуклылыгына ирешү, чуваш телен саклап калуга һәм үстерүгә ярдәм итү,

сөйләм мәдәниятенәң гомуми дәрәжәсен һәм теләре толерантлыкны арттыру өчен бөтен шартлар тудырылган. Татар мәктәпләре чөлтәре сакланган, Яңа Чишмә гимназиясендә, Яңа Чишмә башлангыч мәктәбендә татар (туган) телле сыйныфлар уңышлы эшләп килә.

Татар телендә 638 укучы беләм ала, татар балаларының туган телендә беләм алуы 70,16% тәшкил итә. Яңа Чишмә муниципаль районы мәктәпләрендә 40 татар теле һәм әдәбияты укытучысы эшли. Аларның 38 укытучысы (92,7%) югары һөнәри беләмле, 30 педагогы (75%) квалификация категориясенә ия.

Ел саен милли мәктәп һәм сыйныф укучылары республика олимпиадаларында һәм конкурсларында яхшы нәтижәләр күрсәтә: Узган елда Зирекле лицее укучылары татар әдәбияты буенча 2 призлы урын, Яңа Чишмә гимназиясе укучылары республика олимпиадаларында татар теле буенча 1 призлы урын һәм татар теле буенча халыкара олимпиадада 1 призлы урын алдылар.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары нигезендә 2015 елда 9 сыйныфны тәмамлаучыларга татар теленнән республика тестлары үткөрелде. Тестларда Яңа Чишмә районы гомуми беләм бирү учреждениеләренәң 9 нчы сыйныф укучылары катнашты. Иң яхшы нәтижәләренә Зирекле лицее, Чаллы Башы, Тубылгытау мәктәпләрен тәмамлаучыларда, Чуаш Чабаксары, Черемухово, Кызыл Октябрь урта мәктәпләре иң начар нәтижәләр күрсәттеләр. 20 укучы (Яңа Чишмә урта мәктәбе - 2, гимназия -3, Екатерининовка урта мәктәбе - 1, Кызыл Октябрь мәктәбе - 4, Ленин мәктәбе - 5, Черемухово урта мәктәбе - 2, Чув. Чебоксар - 2 һәм Шахмай мәктәбе - 1) "2" алды.

Сәләтле балаларны ачыклау, аларга ярдәм итү һәм үстерү эше дәүләт беләм бирү сәясәтенәң өстенлекле юнәлеше булып тора. Республикада олимпиада хәрәкәтенә мөһим урын бирелә. 2014 елдан 4 нче сыйныф укучылары өчен математика һәм 8-11 нче сыйныф укучылары өчен геология, физкультура буенча республика олимпиадалары уздырыла.

Декабрьдә Чертуш башлангыч мәктәбе базасында кече мәктәп укучыларын ачыклау максатыннан район мәктәпләренең 4 сыйныф укучылары арасында математика буенча республика олимпиадасының муниципаль этабы уздырылды. Барлығы 4 нче сыйныфларның 21 укучысы катнашты. 2013 елда Бөтенроссия фән олимпиадалары нәтижәләре буенча Регионара олимпиаданың 1 призеры, республика олимпиадасының 1 жиңүчесе һәм 5 призеры, 2014 елда республика олимпиадаларының нибары 3 призеры, 2015 елда безнең 4 республика олимпиадасы призеры һәм татар теле буенча халыкара олимпиаданың 1 призеры бар иде.

Район мәгариф системасын модернизацияләү буенча яңа бурычлар мәгариф учреждениеләреннән бөтенләй башка фикерләүне, мөстәкыйльлекне, уйлап табучанлыкны таләп итә. Һәм безнең «Бизнес-планнар» буенча башланган башлангычларыбыз мәктәпләрне үстерүдә генә түгел, укучыларны хезмәт тәрбиясендә дә кирәкле чараларның берсе булырга тиеш. Бүген безнең мәктәп бакчалары мәктәпләрне, балалар бакчаларын үзләре житештергән яшелчәләрне экологик яктан чиста яшелчәләр белән тәмин итүдә житди ярдәм итү генә түгел, ә балаларны хезмәт тәрбиясенә дә зур өлеш кертәләр. Яңа уку елына кабул иткәндә мәктәпләрне һәм аларның участокларын карап йөргәндә, комиссия әгъзалары мәктәп бакчаларында мәктәп коллективлары тарафыннан нинди зур эш башкарылуына инана алды.

Хәзерге шартларда илнең төп күрсәткече сәламәтлек булган кеше ресурсларының сыйфаты торган саен зуррак әһәмияткә ия. Районның спорт инфраструктурасын камилләштерүнең уңай динамикасы балаларның һәм яшүсмерләрнең спорт белән шөгыйльләнүенә дәрестән тыш вакытта заманча шартлар тудыруга ярдәм итә. Мәктәп укучыларының 80%тан артыгы дәрестән тыш спорт-сәламәтләндерү эшчәнлегенә жәлеп ителгән. “Олимп” физкультура-савыктыру комплексы, “Жемчужина” бассейны һәм район мәктәпләре базасында футбол, теннис, милли көрәш, волейбол, баскетбол һәм башка спорт төрләре буенча спорт секцияләре оештырылды.

2014-2015 уку елында район мэгариф учреждениелерендэ «Олимпиада-100» район спорт фестивале тормышка ашырылды. Фестивальдэ 1-11 сыйныф укучылары катнашты. «Олимпиада-100» 12 төр буенча уздырыла.

Фестиваль нэтижелэре буенча мэктеплэр арасында: Тубылгытау урта мектебе, Ленин урта мектебе, Краснооктябрь урта мектебе, аларның балалары яхшы нэтижелэр күрсэтте.

2014 елның 1 сентябрэннэн «Хезмэткэ һәм оборонага эзер» (ВФСК ГТО) Бөтенроссия физкультура-спорт комплексы старт алды.

ГТО нормативлары яшенэ бэйле рэвештэ 5 баскычка бүленгән һәм 3 сессиядэ: Көзгэ, Кышкы һәм Язгы сессиядэ башкарыла. Һәр баскыч буенча 9-11 сынау билгелэнгән, һәм һәр яшьтэ мәжбүри булган 4 тән 8 сынау бар, аларны ГТО Комплексының билгелэрен алу өчен башкарырга кирэк.

Көзгэ сессия нэтижелэре түбэндэгечэ күренэ:

Физик культура буенча төп төркем укучылар саны нормативларны үтәүгә керешкән мәдэният	Физик культура төп төркеме буенча нормативлар тулы күләмдәүтэгән укучылар саны			физик культура төп төркеме буенча нормативларны тулысынча үтәмэгән укучылар саны	физик культура төп төркеме буенча нормативларны үтәмэгән укучылар саны нормативлар
	Бронза дәрәжәсе	Көмеш дәрәжә	Алтын дәрәжә		
1098	161	147	112	594	84

Кышкы сессия нэтижелэре буенча:

Физик культура буенча төп төркем укучылар саны нормативларны үтәүгә керешкән мәдэният	Физик культура төп төркеме буенча нормативлар тулы күләмдәүтэгән укучылар саны			физик культура төп төркеме буенча нормативларны тулысынча үтәмэгән укучылар саны	физик культура төп төркеме буенча нормативларны үтәмэгән укучылар саны нормативлар
	Бронза дәрәжәсе	Көмеш дәрәжә	Алтын дәрәжә		
1098	151	147	112	654	34

Укучыларның сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру һәм наркоманияне беренчел профилактикалау бәхәссез өстенлек ала. Мәгариф учреждениеләрендә «Уңышка юл» ата-аналар белән эшләү буенча антинаркотик программа һәм «Сәламәтлек» федераль дисциплинаара программасы гамәлгә кертелгән, өлкән сыйныф укучыларының наркологик тикшерүләре уздырыла, мәгариф учреждениеләрендә 2012 елдан бирле «ТР Яңа Чишмә муниципаль районында сәламәтлек өчен зыянсыз мәгариф» ведомствоара сәламәтлек саклау программасы гамәлгә ашырыла. Программаны гамәлгә ашыру нәтижәләре ай саен мониторинглана.

Өстәмә белем

Районда «Балалар ижаты үзәге» өстәмә белем бирү учреждениесе эшли, ул районның 17 мәгариф учреждениесе белән тыгыз хезмәттәшлек итә.

Өстәмә белем бирү учреждениеләре эше Яңа Чишмә муниципаль районында яшәүче халыкларның һәм милләтләрнең милли, мәдәни һәм интеллектуаль традицияләрен исәпкә алып төзелә. Өстәмә белем профильләре төрле, эш нәтижәләгә югары. Балаларның 40% ы икенче ел УДОга йөри, 33% - өченче ел, 23% бала - яшүсмерләр, алар арасында "куркыныч төркем" балалары бар.

2013 елда Яңа Чишмә районы өстәмә белем бирүнең барлык критерийлары буенча гомуми рейтинг урыны. республикада 25 нче урында, 2014нче елда - 13 урын. 2015 елда 3 урын алып тора, рейтинг динамикасы 22 позициягә арткан.

Өстәмә белем бирү берләшмәләрендә шөгыйльләнүче интеллектуаль-ижади конкурсларда катнашучы балаларның өлеше 85 процентка кадәр артты. Ике ел эчендә катнашуның активлыгы һәм нәтижәләгә 1,5 тапкырдан күбрәккә артты.

Уровни катнашу	2013/2014 уку елы		2014/2015 уку елы	
	чаралар саны	призерлар саны	чаралар саны	призерлар саны
Халыкара, Бөтенроссия	41	72	38	49

Республика	73	67	81	59
Муниципаль	38	68	35	76

Учреждениенең укыту процессы квалификацияле кадрлар белән тәмин ителгән. 2014-2015 елда үзәктә төп һәм өстәмә белем бирүне интеграцияләү өчен шартлар тудырган 25 педагог эшләде, алар тәрбияләнүчеләрне өстәмә һөнәри ориентацияләүне һәм социальләштерүне тәмин итте.

ҮДТнең өстенлекле юнәлешләреннән берсе - техник юнәлештәге берләшмәләр: балалар конструацияләү, ачу, уйлап табу күнекмәләренә өйрәнәләр. 15 белем бирү учреждениесе базасында малайлар өчен 196 бала колачлы техник юнәлешле түгәрәкләр эшләп килә. Робототехника, авиамодельләштерү, автомодельләштерү, техник дизайн, агач эшкәртү, тимерчелек остаханәсе балаларны техник һөнәрләргә жәлеп итә.

“Балаларның һәм яшьләрнең ялын һәм аларны сәламәтләндерүне оештыру буенча дәүләт хезмәте сыйфатының стандартын раслау турында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 3 мартындагы 130 номерлы карары нигезендә, балачакны яклау өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру, балаларны ял иттерүне, сәламәтләндерүне оештыру, аларның мәшгульлеген тәмин итү өчен кирәкле шартлар тудыру максатларында 2015 елда Яңа Чишмә муниципаль районында балалар ялының төрле формалары оештырылды. Бу, беренче чиратта, 340 бала белән 16 мәктәп яны лагере, 100 бала колачлы 6 хезмәт һәм ял лагере.

Шул ук вакытта Яңа Чишмә муниципаль районында кайбер проблемалар саклана.

Мәгариф учреждениеләрен сыйныф-лаборатория жиһазлары, күрсәтмә әсбаплар, укытуның мәгълүмат чаралары һәм махсуслаштырылган жиһазлар белән тиешенчә тәмин итү, кайбер учреждениеләрдә махсуслаштырылган спорт заллары булмау, остаханәләр мәгариф учреждениеләренең алга таба үсешен тәмин итүдә кыенлыklar тудыра.

Физика, химия, биология, ә күп кенә мәктәпләрдә һәм башка фәннәрне өйрәнү өчен шартлар заманча таләпләргә туры килми. Күрелгән чараларга

карамастан, мәгариф учреждениеләренең спорт жиһазлары һәм инвентарьлары белән җитәрлек дәрәжәдә тәэмин ителмәве кала.

Чыгарылышларыбызның белем дәрәжәсен күтәрү бурычы җитди проблема булып кала бирә. Сәләтле балаларны ачыклау, аларга ярдәм итү һәм үстерү буенча системалы эш алып бару зарур.

Гомуми белем бирү учреждениеләренең һөнәри белем бирү учреждениеләре, предприятиеләр һәм оешмалар белән профильле белем бирүне оештыру мәсьәләләре буенча үзара мөнәсәбәتلәр системасын камилләштерү таләп ителә.

Күп кенә авыл мәктәпләрендә укучыларның фәнни-тикшеренү эшчәнлеген оештыруда һәм профильле укытуда өстәмә белем бирү мөмкинлекләре нәтижәсез файдаланыла.

Мәгариф учреждениеләрендә педагогик хезмәткәрләрнең картаюы, яшь белгечләрнең башка эшчәнлек өлкәләренә китү тенденциясе саклана. 2014 һәм 2015 елларда җирлекләргә килгән һәм шунда беркетелгән яшь белгечләр саны бары тик 1 кеше. дефицит бар инглиз теле, физика, татар теле укытучылары.

Педагогик хезмәткәрләрне торак белән тәэмин итү проблемасы һаман да кискен булып кала бирә.

3. Программаны эшләү кирәклеген нигезләү

Районның гамәлдәге мәгариф системасы бай традицияләргә һәм югары потенциалга ия һәм гражданнарның ихтыяжларына туры китереп белем алу мөмкинлеген бирә торган бердәм мәгариф киңлегенә булдыруга юнәлдерелгән.

Шуның белән бергә, мәгариф системасының мөмкинлекләре массакүләм мәктәптә белем бирү сыйфатын үзгәртү белән уңай якка үзгәрми, күп өлкәләрдә уңай динамика күзәтелә, ул белем бирү процессының сыйфатын күтәрүне тәэмин итми. Димәк, мәгарифнең матди базасын яхшырту һәм педагогик кадрларның квалификациясен күтәрү бары тик белем алу максатлары белән тулы күләмдә хисап тотуда гына көтелгән уңай нәтижә бирерчәк.

Белем бирү максатлары түбәндәге фундаменталь тенденцияләр белән билгеләнә.

1. Тормыш эшчэнлеген мэгълүматлаштыруга тенденция. Заманча мөктәпне тәмамлаучы мэгълүматны даими яңарту шартларында гамәли характердагы катлаулы бурычларны хәл итәргә мөмкинлек бирә торган фәннәр буенча ныклы база белемнәренә ия булырга тиеш.

2.

Тормыш эшчэнлеген интеллектуаль уальләштерү тенденциясе, ул предметлар буенча база белемнәренә ия булу зарурлыгын гына түгел, ә мэгълүматны алга таба кузгату һәм аны белемнәргә әверелдерү белән гамәли бурычларны хәл итү өчен кирәкле мэгълүматны эзләү, сайлап алу һәм сайлап алу өлкәсендәге компетенцияләргә дә билгели.

3. Социаль үзара бәйләнеш системасын катлауландыру тенденциясе социаль һәм этник яктан күптөрле даирәдә нәтижәле яшәү компетенцияләрен формалаштыру кирәклегенә бәйле.

4. Социаль яшәешне демократияләштерү тенденциясе, үз эшчәнлеге нәтижәләре өчен шәхеснең мөстәкыйльлеге һәм җаваплылыгы арту белән характерлана һәм мөстәкыйль, җаваплы хезмәткә тотрыклы гадәт формалаштыруны таләп итә.

5. Нәтижәле индивидуаль һәм социаль яшәеш шартлары буларак шәхеснең әхлакый өлеше ролен күтәрү тенденциясе.

6. Кешенең актив тормыш эшчәнлеге шартлары буларак физик сәламәтлек ролен күтәрү тенденциясе.

Билгеләнгән тенденцияләр укучы гомуми белем бирүнең барлык баскычларында да булырга тиешле компетенцияләргә төгәл таләпләр куя, Яңа Чишмә районында гомуми (мөктәп) һәм өстәмә белем бирү максатларын формалаштырырга мөмкинлек бирә.

Соңгы максат мөгарифне үстерү программасы икътисадны инновацион үстерү таләпләре һәм җәмгыятьнең заманча ихтыяжлары нигезендә сыйфатлы белем алу мөмкинлеген тәмин итү булып тора.

Бурычлар районның гомуми (мөктәп) һәм өстәмә белем бирү билгеләнгән максатларны гамәлгә ашыру зарурлыгы белән бәйле:

1. Вакытлыча кадрлар сәясәтен гамәлгә ашыру, белем бирү оешмаларының матди-техник базасын яңарту, белем бирү процессын фәнни-методик тәэмин итү, заманча мәгариф технологияләрен файдалану юлы белән муниципаль мәгариф системасын үстерү өчен шартлар тудыру.

2. Муниципалитетның мәгариф оешмаларын мәктәпкәчә, гомуми белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартларына күчерү өчен шартлар тудыру.

3. Укучылар шәхесенең ижади потенциалын гамәлгә ашыру өчен өстәмә белем бирү системасын үстерү.

4. Белем бирүнең сыйфатын бәяләүнең бердәм региональ системасы кысаларында белем бирү сыйфатын бәяләүнең муниципаль системасы технологиясен камилләштерү.

5. Районның мәгариф оешмаларында сәламәтлек саклауны тәэмин итүче мәгариф мохите булдыру өчен шартлар тудыру. Балаларны һәм яшүсмерләрне сәламәтләндерүне һәм жәйге эш белән тәэмин итүне оештыру.

**1. 2016-2020 ЕЛЛАРГА " ЯҢА ЧИШМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ МЭГАРИФ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ"
ПРОГРАММАСЫН ГАМЭЛГӘ АШЫРУ ЧАРАЛАРЫ**

1НЧЕ НОМЕРЛЫ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА «Сәләтле балалар»

Максатның исеме	Мәсьәлә исеме	Соңгы нәтижеләрне бәяләүнең индикаторлары
<p>Сәләтле балаларны ачыклау, үстерү, аларга ярдәм итү, аларның шәхси мәнфәгатьләрен кайгырту һәм һөнәри тәэмин итү өчен районда тотрыклы эш системасы булдыру.</p>	<p>Муниципаль гомуми белем бирү мектепләрендә укучылар арасында сәләтле балаларны ачыклау; укуытуның үстерә торган программаларын һәм технологияләрен керту; Яңа Чишмә муниципаль районының, Татарстан Республикасының һәм Россия Федерациясенең иң яхшы гомуми белем бирү учреждениеләре дәрәжәсендә укучыларның ижади казанышларын тәэмин итү; Район, төбәк һәм бөтенроссия фән олимпиадаларында катнашуның нәтижелелегенә ирешү; Интеллектуаль-сәләтле балалар белән эшләү өчен ресурс үзәкләре булдыру.</p>	<p>Сәләтле балаларның индивидуаль траекториясен гәмәлгә ашыруга ярдәм итә торган белем бирү мохите формалаштыру; укучыларның белем алу перспективаларын үз-үзен тормышка ашыру, үзбилгеләнү, аңлау өчен шартлар тудыру. Түгәрәк эш системасы, өстәмә белем бирү системасы, тыготор ярдәме аша укучыларны олимпиада һәм конкурс хәрәкәтенә әзерләүнең нәтижәле моделен булдыру. Сәләтле балалар белән эшләү буенча педагогларның һөнәри компетентлыгын арттыру. Мәктәптә белем бирүнең сыйфатын күтәрү, муниципаль мэгариф системасы эчендә укучыларның дәрестә һәм вакытыннан алда эшчәнлеген алып баруда ижади, тикшеренү һәм проектлау өчен шартлар тудыру.</p>

**2016-2020 елларга Яңа Чишмә муниципаль районы
«Сәләтле балалар» ярдәмчә программасын тормышка ашыру буенча төп чаралар
СИСТЕМАСЫ**

№ п/п	Чараның исеме	гамәлг ө ашыру срокла ры	Башкаручылар	Финанс лау чыгана клары	Финанслау (мен) сум)				
					2016	2017	2018	2019	2020
1.1	Сәләтле балалар белән эшләү буенча координация советы булдыру	2016 ел	«НМР мэгариф бүлеге» МУ						
1.2	Сәләтле балалар белән эшләү материалларын мэгариф бүлеге, ОУ сайтларында урнаштыру	Бөтен чор дәвамында	МУ «НМР мэгариф бүлеге» МУ						
1.3	Масса күләм мэгълүмат чараларында конкурслар, олимпиадалар, конференцияләр йомгаклары буенча сәләтле балалар белән эшләүне оештыру һ.б.	Бөтен чор дәвамында	МУ «НМР мэгариф бүлеге» МУ						
1.4	Сәләтле балалар белән эшләүче укытучылар өчен ресурс үзәкләре һәм даими эшләүче семинар эшен оештыру	Бөтен чор дәвамында	«НМР мэгариф бүлеге» МУ						
1.5	Сәләтле балалар белән эшләүче укытучыларны курста эзерләүне оештыру	Бөтен чор дәвамында	МУ «НМР мэгариф бүлеге» МУ	Республика бюджет					

1.6	Ел саен педагогик уқулар оештыру һәм үткерү.	Бөтен чор дәвамды нда	МУ мегариф бүлеге» МУ	МУ «НМР мегариф бүлеге» МУ						
1.7	Селәтле балалар белән эшләүче балаларга ОУ, МДОУ грант ярдәме күрсәтү, аларның матди базасын ныгыту	2294d6 31b1da 16cc41 aebda2 1cd085 c0	«НМР мегариф бүлеге» МУ	Муницип аль бюджет	20	20	20	20	20	20
1.8	Селәтле балаларга грант ярдәме	36e65c a08879 79a417 a65b95 44b94a 04	«НМР мегариф бүлеге» МУ	Муницип аль бюджет	50	50	50	50	50	50
1.9	Ел саен селәтле балалар өчен фестиваль үткерү.	2b43f1 52c9f88 ff93d20 0095d7 94a5ec	«НМР Балалар ижат үзәге» ӨББ МБУ	Муницип аль бюджет	100	100	100	100	100	100
1.10	Селәтле укучыларның гомумбелем бирү предметлары буенча муниципаль олимпиадалар үткерүдә интеллектуаль һәм ижади селәтләрөн максимал тормышка ашыру. Төбөк, Россия һәм халықара олимпиадаларда катнашу.	Бөтен чор дәвамды нда	«НМР мегариф бүлеге» МУ	Муницип аль бюджет	100	100	100	100	100	100
1.11	Укучыларның район фәнни-гамәли конференцияләрен үткерү	Бөтен чор дәвамды нда	«НМР мегариф бүлеге» МУ	Муницип аль бюджет	10	10	10	10	10	10

1.12	«Ел укучысы» мектеп һәм муниципаль конкурсын оештыру һәм үткөрү.	Бөтен чор дәвамы нда	МУ «НМР мегариф бүлеге» МУ	Муници паль бюджет	10	10	10	10	10
1.13	Укучыларның район, зональ, республика тематик конференцияләрендә, ижади һәм интеллектуаль конкурсларда катнашуын оештыру	Бөтен чор дәвамы нда	МУ «НМР мегариф бүлеге» МУ	Муници паль бюджет	10	10	10	10	10
1.14	Балалар ижаты күргәзмәләрен, яшь талантлар эшләнмәләре ярминкәләрен үткөрү	Бөтен чор дәвамы нда	«НМР Балалар ижат үзәге» ӨББ МБУ						
1.15	Сөләтле балалар һәм педагоглар белән эшләүнең төрле юнәлешләре буенча югары уку йортлары һәм ССУСлар белән партнерлыкны үстерү	Бөтен чор дәвамы нда	Белем бирү учреждениеләре						
1.16	МДОУ тәрбиячеләре һәм башлангыч сыйныф укытучыларының сөләтле балаларны үстерү мәсьәләләре буенча уртақ утырышларын үткөрү	Бөтен чор дәвамы нда	«НМР мегариф бүлеге» МУ						
1.17	Балаларның өстенлекле сөләтләрен иртә ачыклау буенча МДОУ оешмасы.	Бөтен чор дәвамы нда	МУ «НМР мегариф бүлеге» МУ						

1.18	Г.Тукайның туган көнөндө ижади балаларның якташ язучылары белән очрашуун оештыру	8a38d2 b3e8c5 30fd19 de5803 7f939d 69	«НМР мөгариф бүлөгө» МУ	Муници паль бюджет	10	10	10	10	10	10
1.19	Укучыларның «Перспектива», «Мөгарифтә инновацияләр» республика фәнни-техник проектлары конкурсында кагнашуларын оештыру	Бөтен чор дауамы нда	МУ «НМР мөгариф бүлөгө» МУ							
1.20	«Жир - табышмаклар планетасы» башлангыч мөктәбе укучылары өчен фәнни-гамәли конференция оештыру	058104 1693a0 7f4d19f 46b1e5 c96937 1	«НМР мөгариф бүлөгө» МУ	Муници паль бюджет	5	5	5	5	5	5
1.21	«Минем туган ягым» балалар бакчасында тәрбияләнүчеләр арасында район балалар конкурсын оештыру	e8c5c0 72b725 23a231 644c30 b3edc2 00	«НМР мөгариф бүлөгө» МУ	Муници паль бюджет	5	5	5	5	5	5
	Нәтижәдә:				320	320	320	320	320	320

2 НОМЕРЛЫ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА

«Яңа Чишмә муниципаль районында рус теле»

Максатның исеме	Бурьчның исеме	Соңгы нәтижеләрне баяләүнең индикаторлары
<p>Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының дөүләт теле буларак рус телен саклап калу һәм тарату, ярдәм итү.</p>	<p>Эшләнүне һәм актив үсешне тәэмин итү Россия Федерациясенен дөүләт теле буларак рус теле һәм ике дөүләт теленен берсе Татарстан Республикасы күпмилләтле мохит шартларында.</p> <p>Рус халкының милли теле буларак рус телен үстерүне тәэмин итү. Рус теленә тел буларак ярдәм итү һәм аны үстерү Татарстан Республикасы халыкларының милләтара аралашуы.</p> <p>рус теле нигезләре буларак рус теле позицияләрен ныгыту</p> <p>Нәфис әдәбият һәм мәдәниятләр хезмәтгәшлегә Татарстан Республикасы халыклары.</p> <p>Заманча мәгълүмат жәмгыяте нигезләре буларак рус телен үстерү</p> <p>Шәхеснең интеллектуаль, әхлакый, эстетик потенциалын гәмәлгә ашыру;</p> <p>Рус телен туган тел, чит тел һәм чит тел буларак укытуның эчтәлеген һәм ысулларын яңарту.</p> <p>Тел белеме һәм сөйләм белеме жәмгыяте култуурасын дәрәжәсен арттыру.</p>	<p>Тел өлкәсендә шәхеснең конституциячел хокукларын гәмәлгә ашыру өчен шартларны яхшырту.</p> <p>Яңа Чишмә муниципаль районының фәнни, сәнгать һәм рухи потенциалын арттыру.</p> <p>Яңа Чишмә муниципаль районында рус милли мөгәриф системасын үстерү.</p> <p>Уку-тәрбия процессын камилләштерү мөгәриф учреждениеләрендә.</p> <p>Белемнәрнең сыйфатын күтөрү укучыларның рус теле һәм әдәбияты, жәмгыятең тел белеме һәм сөйләм мәдәнияте дәрәжәсе буенча.</p> <p>Уку-укытуның яңа буынын практикада куллану методик комплекслар, уку программалары, ярдәмлекләр, дәрәжәлекләр, сүзлекләр, тестлар.</p>

**«Яна Чишмә телендә муниципаль районында рус теле» (2016-2020 еллар)
ярдәмче программасын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар системасы**

№ п/п	Чараның исеме	Сроклар	Башкаручылар	Финанслагычлар	Финанслай				
					2016	2017	2018	2019	2020
2.1	«Славян язуы һәм мәдәнияте көне» бәйрәме	24 май	«Мәгариф бүлеге» МУ, мектепләр						
2.2	«Рус теле көне»	6 июнь	«Мәгариф бүлеге» МУ						
2.3	«Аксак укуллары» республика фәнни-гамәли конференциясендә катнашу	2016-2020	«Мәгариф бүлеге» МУ	Муниципаль бюджет	1	1	1	1	1
2.4	Укучыларның еллык республика фәнни-житештерү берләшмәсендә катнашуы: Л.Н.Толстой исемендәге мектеп укучыларының Л.Н.Толстой, Рождественский һәм Кирилл-Мефодиев укуларында катнашу	2016-2020	«Мәгариф бүлеге» МУ	Муниципаль бюджет	1	1	1	1	1

2.5	Бөтенроссия Онегин укуларында катнашу	2016-2020	«Мәгариф бүлгеге» МУ	Муниципаль бюджет	1	1	1	1	1	1
2.6	«Тере классика» Бөтенроссия яшь шигърь укучылар конкурсының Республика этабында катнашу	23 апрель ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ	Муниципаль бюджет	1	1	1	1	1	1
2.7	4 нче сыйныф укучылары өчен рус теле һәм әдәбияты буенча муниципаль олимпиадалар	2016-2020	«Мәгариф бүлгеге» МУ	Муниципаль бюджет	1	1	1	1	1	1
2.8	"Тоталь диктант" акциясендә катнашу	2016-2020	«Мәгариф бүлгеге» МУ							
2.9	Рус теле белеме буенча «Русский медвежонок - языкознание для всех» Халыкара уен-конкурсында катнашу	2016-2020	«Мәгариф бүлгеге» МУ							
2.10	Укучыларның төбәкара лингвистик фәнни-гамәли конференциясендә катнашуны оештыру	Ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ	Муниципаль бюджет	1	1	1	1	1	1
2.11	«Пушкин укулары» Ачык Республика иҗат конкурсында катнашуны оештыру	Ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ	Муниципаль бюджет	1	1	1	1	1	1

2.12	«Славяновские чтения» катнашуны оештыру	НПКда	Ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ	Муниципаль бюджет	1	1	1	1	1
2.13	Балалар бакчасында тәрбияләнүчеләр арасында “Минем туган ягым” балалар конкурсын оештыру		Ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ	Муниципаль бюджет	2	2	2	2	2
	БАРЛЫГЫ				Муниципаль бюджет	10	10	10	10	10

3 НОМЕРЛЫ ЯРДЭМЧЕ ПРОГРАММА

«Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар һәм инвалид балалар»

Максатның исеме	Бурыч исеме исеме	Соңгы нәтижәләрне бәяләүнең иң мөһим индикаторлары
Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балаларга һәм инвалид балаларга белем бирү өчен шартлар тудыру	Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларны һәм инвалид балаларны ачыклау һәм исәпкә алу; Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балаларны һәм инвалид балаларны ПМПКга жиберү; Дистанцион технологияләр кулланып	ПМПК рекомендацияләре һәм индивидуаль тернәкләндерү программасы нигезендә сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларны һәм инвалид балаларны укытуга ирешү; Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалар һәм инвалид балалар турында

	<p>инвалид балаларны укытуны оештыру; Сәламәтлеге мөмкинлекләре чиклән­гән балаларны һәм инвалид балаларны Социализацияләү.</p>	<p>төзелгән һәм систематик яңартыла торган мөгълүматлар банкының булуы; Өйдә инвалид балаларны укытканда махсус компьютер жиһазлары белән өлешчә тээмин ителеш һәм дистанцион технологияләрне актив файдалану; Сәламәтлек мөмкинлекләре чиклән­гән балаларга һәм инвалид балаларга социаль жайлашу.</p>
--	---	---

**«Сәламәтлеге мөмкинлекләре чиклән­гән балалар һәм инвалид балалар»
ярдәмче программасы кысаларында чаралар системасы**

№ п/п	Чараның исеме	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Финанслау чыганаклары	Финанслау				
					2016	2017	2018	2019	2020
3.1	Сәламәтлек мөмкинлекләре чиклән­гән балалар турында мөгълүматлар банкын формалаштыру һәм алып бару	Ел саен	«Мөгәриф бүлөгә» МУ						
3.2	Инвалид балаларны статистик исәпкә алу	Ел саен	«Мөгәриф бүлөгә» МУ						
3.3	Сәламәтлек мөмкинлекләре чиклән­гән	Ел	«Мөгәриф						

	балаларга һәм инвалид балаларга индивидуаль тернөклөндөрү программасы нигезендә укуту	дэвамьында	бүлөгеге» МУ						
3.4	Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнган балаларны ачыкклау һәм вакытлыча чакырылыш муниципаль психология-медицина-педагогика комиссиясенен эшен оештыру	Ел дэвамьында	«Мәгариф бүлөгеге» МУ						
3.5	Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнган балаларны Республика психология-медицина-педагогика комиссиясенә жиберү	Ел саен (кирәк булган саен)	«Мәгариф бүлөгеге» МУ», мәгариф учреждениеләре, ПМПК						
3.6	Махсуслаштырылган компьютер техникасын һәм дистанцион технологияләрне кулланып өйдә инвалид балаларны укутуны оештыру	Ел дэвамьында	МБГБУ						
3.7	Дистанцион технологияләр кулланып, инвалид балалар белән эшләр өчен педагоглар әзерләүне оештыру	Ел дэвамьында	«Мәгариф бүлөгеге» МУ	10	10	10	10	10	10
4.8	Инлюзив белем бирү буенча инвалид балалар белән эшләрне оештыру өчен педагоглар әзерләүне оештыру	Ел дэвамьында	«Мәгариф бүлөгеге» МУ	10	10	10	10	10	10
4.9	«Уңайлы мохит» республика программасы кысаларында чараларны гамәлгә ашыру (программаны гамәлгә ашыруны дэвам иткөндө)	2015-2020 еллар	МБГБУ	Республика бюджеты					
	БАРЛЫГЫ:			20	20	20	20	20	20

4 НОМЕРЛЫ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА

«Балаларның сәламәтлеген, гомуми белем бирү учреждениеләрендә физик культураны һәм спортны үстерү»

Максатның исеме	Бурычның исеме	Соңгы нәтижеләрне бәяләүнең иң мөһим индикаторлары
<p>Балаларның сәламәтлеген һәм физик үсешен саклау һәм ныгыту</p>	<p>Яңа Чишмә муниципаль районы мэгариф учреждениеләрендә сәламәтлек саклау эшчәнлеге системасын үстерү;</p> <p>Укучыларның сәламәтлеге торышы һәм физик үсеше күрсәткечләрен мониторинглау;</p> <p>Мэгариф учреждениеләренең сәламәтлек саклау эшчәнлеге нәтижеләлеген мониторинглау һәм бәяләү;</p> <p>Балаларның сәламәтлеген һәм физик үсешен саклау өлкәсендә педагогларның методик белем дәрәжәсен арттыру;</p> <p>Белем бирү процессына укучыларның сәламәтлеген саклау технологияләрен һәм физик үсешен кертү;</p> <p>Укучыларны спорт-сәламәтләнделерү объектлары инфраструктурасыннан файдаланып физкультура һәм спорт белән актив шөгыйльләнүгә жәлеп итү.</p> <p>Мәктәп укучыларын физкультура һәм спорт белән актив шөгыйльләнүгә жәлеп итүгә</p>	<p>Сәламәтлек саклау юнәлешендә программаларны гамәлгә ашыручы белем бирү учреждениеләре өлешен арттыру;</p> <p>Укучыларның сәламәтлек торышы күрсәткечләрен мониторинглау мөгълуматларын статистик исәпкә алуны, контрольдә тотуны һәм анализлауны тәэмин итү;</p> <p>Сәламәтлеккә ярдәм итүче мәктәпләр эшчәнлеген тәэмин итү;</p> <p>Балаларның сәламәтлеген һәм физик үсешен саклау өлкәсендә педагогларның методик белемнәрен арттыру;</p> <p>Белем бирү процессында сәламәтлек саклау технологияләрен куллану.</p> <p>Спорт-сәламәтләнделерү объектлары инфраструктурасын кулланып, укучыларның физкультура һәм спорт белән актив шөгыйльләнүләренә жәлеп ителүен арттыру.</p>

	<p>юнөлдөрөлгөн проектларда катнашу (Президент ярышлары, Президент спорт уеннары, «КЭС-БАСКЕТ» мектеп баскетбол лигасы Чемпионаты, мини-футбол буенча Чемпионат, ГТО).</p> <p>Яңа Чишмә муниципаль районы мегариф учреждениелеренде селаметлек саклау эшченлеге системасын үстерү;</p> <p>Мегариф учреждениелеренде спорт инвентарьлары һәм жиһазлары белен баегу.</p>	<p>Укучыларны физкультура һәм спорт белен актив шөгьльленүгә жэлеп итүгә юнөлдөрөлгөн проектларда катнашу</p>
--	--	---

«Балаларның селаметлеген, гомуни белем биру учреждениелеренде физик культураны һәм спортны үстерү» ярдәмче программасы кысаларында чаралар системасы

№ п/п	Чараның исеме	Гамелгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Финанслау чыганаклары	Финанслау				
					2016	2017	2018	2019	2020
5.1	Мегариф учреждениелеренде селаметлек саклау эшченлеге нәтижелелеген бөяләү, «Селаметлеккә ярдәм итүче мектеп» квалификация характеристикасын биру (раслау) өчен мектепләр күрсәтү	Ел саен (уку елының 1 яртыеллыгы)	«Мегариф бүлеге» МУ						
5.2	Селаметлек саклау юнөлешенде чараларны оештыру	Ел девамьнда	«Мегариф бүлеге» МУ МБМУ,	Муниципаль бюджет					

**5 НОМЕРЛЫ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА
«ЯҢА ЧИШМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ МӘКТӘПКӘЧӘ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ»**

Максатның исеме	Мәсьәлә исеме	Соңгы нәтижеләрне бәяләүнең иң мөһим индикаторлары
<p>Уңайлы һәм сыйфатлы мектәпкәчә белем бирү гарантияләрен тәэмин итү</p>	<p>Социаль үсеш институты буларак мектәпкәчә белем бирүне модернизацияләү. Мектәпкәчә белем бирү системасы эшчәнлегенең социаль-икътисадый нәтижеләлеге арттыру. Кадрлар һәм фәнни-технологик мектәпкәчә белем бирүнең инновацион үсешен тәэмин итү. Мектәпкәчә белем бирүнең инновацион характерын тәэмин итү. Электрон белем бирүне үстерү. Икенчесен өйрәнүнең сыйфатын арттыру Тел. Әхлакий һәм физик яктан сәламәт шөхес формалаштыру өчен шартлар тәэмин итү. Талантлы һәм сәләтле балалар белән эшләү системасын формалаштыру.</p>	<p>Тәрбия-белем бирү процессының сыйфатын күтәрү (белем бирү программасын үзләштерү һәм балаларның мектәпкә эзерлеген мониторинглау). Мектәпкәчә белем бирү учреждениеләренә йөрми торган балаларга мектәп алды эзерлеген арттыру. Югары квалификацияле кадрлар булу. МБДОУда электрон ресурслар белән тәэмин ителеш. Мектәпкәчә яшьтәге балалар арасында авырулар кимү.</p>

**«Яна Чишмэ муниципаль районының мәктәпкәчә белем бирүне үстерү»
ярдәмче программасы кысаларында чаралар системасы**

№ п/п	Чараның исеме	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Финансланып чыганаклары	Финанслау				
					2016	2017	2018	2019	2020
5.1	Төрле дәрәжәдәге чаралар һәм конкурслар оештыру һәм үткөрү.	ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ методик бүлгеге	Муниципаль бюджет	20	20	20	20	20
5.2	Педагогларга тәрбия-белем бирү процессын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча методик ярдәм оештыру.	ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ методик бүлгеге						
5.3	Мәктәпкәчә хезмәткәрләр өчен методик ресурс үзәкләре һәм методик берләшмәләр эшен оештыру.	ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ методик бүлгеге						
5.4	МБМБУ да натураль туклану нормаларының үтәлешенә системалы анализ.	ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ						
5.5	МБМБУның жәйге савыктыру эше мониторингын оештыру	ел саен	«Мәгариф бүлгеге» МУ						

				методик бүлгеге									
5.6	Мәктәпкәчә белем бирүнең актуаль проблемалары буенча база мөйданчыкларын оештыру	2016-2020		«Мәгариф бүлгеге» МУ методик бүлгеге									
5.7	МБМБУ да булмаган балалар белән мәктәп алды эзерлеген оештыру	ел саен		«Мәгариф бүлгеге» МУ методик бүлгеге									
	БАРЛЫГЫ							Муниципаль бюджет	20	20	20	20	20

6 НЧЫ НОМЕРЛЫ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА

«Яна Чишмә муниципаль районы мәгариф системасында тәрбия бирүне үстерү»

Максатның исеме	Мәсьәлә исеме	Соңгы нәтижәләрне бәяләүнең иң мөһим индикаторлары
Мәгариф учреждениеләрендә тәрбия системаларын үстерү өчен кирәкле фәнни-методик, оештыру, кадрлар, мөгълүмат һәм башка шартларны тәэмин	Яна Чишмә муниципаль районы мәгариф системасында тәрбиянең социаль статусын күтәрү район; Мәгариф учреждениеләренең тәрбия функцияләрен ныгыту һәм үстерү, тәрбияләү	Укучылар аңында патриотик кыйммәтләр, карашлар һәм карашлар, мәдәни һәм тарихи традицияләргә хөрмәт формалаштыру. Профориентация эшенең нәтижәлелеген

<p>итү; шөхөснөң социаль һәм мэдәни компетентлыгын үстөрүгә, аның социумда үз-үзен билгеләвенә ярдәм итә торган эшчәнлеген тәртипкә салу, кеше-граждан, ата-ана, белгеч-профессионал формалаштыруга.</p>	<p>субъектлары составын кинәйтү, аларның көчләрн координацияләү, гаилә һәм мегариф учреждениеләренөң үзара хезмөттөшлөгөн ныгыту; Житөкчелекнөң демократик стилин үстөрү; милләгара һәм милләгара мөнөсәбәтләр культурасын күтөрү; Территория, социомөдөни һәм милли үзенчөлөкләрнө иһәпкә алу нигезендө тәрбиянөң муниципаль системасын формалаштыру; Үзөбезнөң традицияләрнө һәм тәрбия өлкөсендөгө заманча тәжрибөнө куллану; Педагогик практикага тәрбия өлкөсендө яна казанышларны актив кертү; Гуманитар принципларны, әхлакый, гражданлык тәрбиясе механизмнарын һәм эчтөлөгөн үстөрү; Белөм бирү учреждениесе белөн идарө итүдө һәм белөм бирү процессын оештыруда катнашу өчөн ата-аналарның хоукларын гамөлгө ашыруга ярдөм итү Россия Федерациясе Законы нигезендө «Россия Федерациясендө мегариф турында» Россия Федерациясе; БМО конвенциясе нигезендө бала хоукларына хөрмөт белөн карау формалаштыру бала</p>	<p>арттырырга. Мөктөп укучылары белөн юл-транспорт һөләкәтләрөн кисөтергө. Укучыларның күнөл ачу эшчәнлеген дөрөстөн тыш вакытта арттырырга. Гомуми белөм бирү учреждениеләрөндө балаларның имгөнүләрөн булдырмау. Балигъ булмаганнар арасында күзөтүчөһөһөһө һәм хоук бөзулар санын кимөтергө. Яшүһөһөһөһө арасында наркоманияне, алкогольизмны һәм тәмөкө тартуны кисөтергө.</p>
--	---	---

	<p>хокуклары турында; Балаларны тәрбияләүдә гаиләнең роле көчәюе; Балаларны психологик-педагогик һәм медик-социаль реабилитацияләү системасын булдыру; Яшүсмерләр арасында наркоманияне, алкогольизмны һәм тәмәке тартуны профилактикалау; Тәрбия белән идарә итүнең һөнәри дәрәжәсен күтәру; мөғариф системасының барлык социаль институтлар белән үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү.</p>
--	--

**«Яңа Чишмә муниципаль районы мөғариф системасында тәрбия бирүне үстөрү»
 ярдәмче программасы кысаларында чаралар системасы**

№п/п	Чаралар исеме	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Финанс чыгана клары	Финанслау				
					2016	2017	2018	2019	2020
6.1	Ата-аналарга консультация бирү	2016-2020еллар.	«Мөғариф бүлгеге» МУ						

6.2	Мәгариф үчреждениеләре арасында «Үз балаларыбызны яклайбыз» иң яхшы проектына конкурс	2016-2020 еллар	«Мәгариф бүлеге» МУ	Муниципаль бюджет	3	3	3	3
6.3	Муниципаль район мәктәпләре вәкилләре - гаиләләр арасында «Төп юл» конкурсы	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ ЮХИДИ хезмәткәрләре	Муниципаль бюджет	3	3	3	3
6.4	Район мәктәпләрендә укучылар арасында «Юл хәрәкәте турында шигъри сүз» конкурсы	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ ЮХИДИ хезмәткәрләре	Муниципаль бюджет	3	3	3	3
6.5	ДДЦТТ профилактикасы буенча тематик театраль постановкалар күрсәтү	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ ЮХИДИ хезмәткәрләре					
6.6	Юл хәрәкәте яшь инспекторлары конкурсында ЮИД командаларының катнашуы	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ ЮХИДИ хезмәткәрләре					

6.7	Ата-аналар мектеплерендә ата-аналар жылышы үткөрү ата-аналарга юлларда хөвөфсез тәртип кагыйдәләрен көн саен искә төшерү кирәклеген аңлату максатында үткөрелде. ДТТны профилактикалау мәсьәләләре буенча укучылар һәм ата-аналар арасында белешмәлекләр һәм буклетлар	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ ЮХИДИ хезмәткәрләре					
6.8	"Балалар игътибары!" операциясе.	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ ЮХИДИ хезмәткәрләре					
6.9	Жәйге каникуллар чорында ДДТТны профилактикалау чаралары	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ ЮХИДИ хезмәткәрләре					
6.10	ЮИД отрядлары эшчәнлеген оештыру һәм мәгариф учреждениелерендә ДТТны профилактикалау эшен оештыру	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ ЮХИДИ хезмәткәрләре					
6.11	ДДТТны кисәгү тематикасы булган район массакүләм мөгълумат чараларында юл хәрәкәтендә катнашучылар тарафыннан ДТТ проблемасына максималъ игътибар жәлеп итү максатларында басмалар әзерләү һәм урнаштыру	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ ЮХИДИ хезмәткәрләре					

6.12	Сугыш һәм хезмәт ветераннарына ярдәм күрсәтү буенча шөф эшен оештыру	Ел саен	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.13	Хезмәт даны урыннары буенча экскурсияләр оештыру, Казан шәһәренең хәрби училищеларына. РФ һәм ТР хәрби училищелары курсантлары белән хезмәттәшлек, хәрби хезмәт узучы чыгарылыш укучылары белән язышу; Мәңгелек ут янында хәгернең мактаулы	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.14	Жиңү көненә багышланган тантаналы митингта катнашу	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.15	Көтеп алган яшьләр белән эш	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.16	Хәрби-спорт түгәрәкләре, секцияләр оештыру	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.17	Татарстан варислары слеты	Ел саен	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.18	"Мин - Россия гражданины" акциясе	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.19	Укучыларның Жиңү көнен бәйрәм итү кысаларында сугыш ветераннары, запас сугышчылар белән очрашулары	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.20	Гомуми белем бирү мәктәпләренен 10 сыйныф укучыларының хәрби-кыр жыемнары	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ	Муници паль бюджет	5	5	5	5	5

6.21	Мәгариф үчреждениелерендө сугышчан, хәрби һәм хезмәт даны иң яхшы музеена конкурс	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ	Муниципаль бюджет	5	5	5	5	5
6.22	"Мин һәм закон" инспекторы көннәре	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.23	Социаль-психологик хезмәт эшчәнлеге	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.24	Халыклар бердәмлеге көненә багышланган чаралар	2016-2020еллар.	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.25	Ватанны саклаучылар көненә багышланган «Төзелеш һәм жырлар смотры» конкурсы	Ел саен	«Мәгариф бүлеге» МУ	Муниципаль бюджет	3	3	3	3	3
6.26	"Яшь патриот" конкурсы	Ел саен	«Мәгариф бүлеге» МУ	Муниципаль бюджет	3	3	3	3	3
6.27	Бөтенроссия, республика, муниципаль дәрәжәдә хәрби-патриотик тәрбия мәсьәләләре буенча НПК, форумнарда,	Ел саен	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.28	Бөтенроссия, төбәкара, төбәк һәм муниципаль семинарларда - эзләнү эшен оештыручыларның һәм мәгариф үчреждениелеренә музейлар житәкчелеренә киңәшмәләрендә катнашу	Ел саен	«Мәгариф бүлеге» МУ						
6.29	Хәрби-патриотик тәрбия буенча ведомствоара комиссия эшен оештыру	Ел саен	«Мәгариф бүлеге» МУ						

6.30	«Россия патриотларын Расти́м» (педагоглар арасында) укучылар арасында патриотик тәрбия буенча эшне иң яхшы оештыруга методик пособиеләр бөтенроссия конкурсында катнашу	2016-2020еллар	«Мәгариф бүлеге» МУ				
	БАРЛЫГЫ:			22	22	22	22

7 НЧЕ НОМЕРЛЫ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА

«2016-2020 елларга Яңа Чишмә муниципаль районы мәгариф системасында кадрлар»

Максатның исеме	Мәсьәлә исеме	Соңгы нәтиҗәләргә бәяләүнең иң мөһим индикаторлары
Муниципаль район мәгариф системасының һөнәри кадрларын аны үстерү һәм, район ихтыяжларын исәпкә алып, сыйфатлы белем бирү хезмәтләрен күрсәтү өчен тәэмин итү	Координацияне тәэмин итү в муниципаль район мәгариф системасының һөнәри кадрларын яңадан житештерү эше. Педагогик кадрларны белем бирү учреждениеләрендә педагогларга социаль ярдәм күрсәтү юлы белән беркетү өчен шартлар тудыру. Педагогик эшчәнлекне озата баруны гамәлгә ашыру. Белем бирүнең сыйфатын яхшыртуга, һәркем файдалана алырлык булуын һәм аларны тәрбияләүче потенциалын компетентлы-эшлекле якын килү аша яхшыртуга ярдәм итәргә. Педагогик юнәлеш буенча һөнәри юнәлештәге	педагогик һәм житекче житекчеләрнең һөнәри компетентлыгы дәрәжәсе муниципаль мәгариф системасы хезмәткәрләре. Муниципаль районның муниципаль мәгариф учреждениеләрендә яшә белгечләрнең, шул исәптән районның максатчан жьёу шартларында белем алучыларның агымын арттыру һәм беркетү өчен шартлар тудырырга. Мәгарифнең муниципаль системасында педагогик һәм житекче кадрларның яшә составын оптимизацияләштерергә. Муниципаль районның төп мәгариф учреждениеләрендә инновацион,

<p>эксперименталь мөйданчыклар челтөрен саклап калу һәм үстөрү. Муниципаль мөгариф системасы хезмөткөрлөрөнә социаль ярдәм күрсөтүгүнә тээмин итөргө. Житөкчө һәм педагогик кадрлар хезмөтөн стимуллаштыру шартларын эшлөргө һәм гамөлгө кертергө. Муниципаль мөгариф учреждениелөрендө педагогик һәм житөкчө кадрлар белөн тээмин итүнең югары дөрөжөсөн сакларга, мөгариф учреждениелөрендө педагогик кадрларны беркетүгө ярдәм итөргө.</p>	<p>эшнө көчөйтү.</p>
---	----------------------

**«2016-2020 елларга Яңа Чишмә муниципаль районы мөгариф системасында кадрлар»
ярдәмчө программасы кысаларында чаралар системасы**

№ п/п	Чаралар исеме	Срок лар гамөл гө ашыр у	Башкаручылар	Финанслау чыганакалары	Финанслау				
					2016	2017	2018	2019	2020
7.1	Педагогик һәм житөкчө кадрлар тарафыннан мөгариф муниципаль системасын тулыландыру процессларының сыйфатына анализ ясау	Ел саен	«Мөгариф бүлөгө» МУ						
7.2	Мөгълүматлар банкын булдыру һәм кадрлар белөн эшлөү буенча норматив документлар эшлөү. Педагогик кадрлар буенча мөгълүматлар банкын тулыландыру һәм коррекциялөү.	2016 ел	«Мөгариф бүлөгө» МУ						

Мәгариф системасын үстерү программасы-мәгариф системасының эшен сыйфатлы үзгәртү өчен өстәмә ресурслар жәлеп итү кирәклеген раслаучы идарә документлары. Асылда, Программа мәгариф системасын үстерү бюджетын формалаштыручы документ булып тора. Социаль өлкә №83 ФЗга күчеп, социаль өлкәне үстерү бюджеты дәүләт (муниципаль) биреме нормативының бер өлешенә әверелә. Шул ук вакытта үсеш бюджеты мәгариф системасының дәүләт конкурсларында һәм үсешнең максатчан программаларында катнашуын күздә тоту. Үсеш бюджетын тулыландыруның мөһим каналы булып дәүләт (муниципаль) биремен үтәү буенча бюджет акчаларын рациональ тоту тора, аларны экономияләү мәгариф системасы карамагында кала. Ниһаять, үсеш бюджетын тулыландыруның тагын бер чыганагы-бюджеттан тыш акча.